

**DE DANSK-
PRODUCEREDE
KRYDDERURTERS
AXIS MUNDI**

/ SIDE 08

INDHOLD

- 03 Leder, Thomas Møller
- 04 GRO I GRUS og GUS
- 06 Hasle Kirke er vild med vilje
- 08 På besøg hos Økologihaven i Brændekilde, Rosborg Gartneri
- 12 Grønne karriereveje skal sikre fremtidens arbejdskraft
- 14 Julekonference
- 15 Sidste nyt fra Mejeriprojektet
- 16 Løndumping – nej tak!

GRØNT

43. årgang
ISSN 2246-2805

GRØNT er Danmarks største fagmagasin for den grønne branche.

UDGIVER

Det Grønne Repræsentantskab co/
Rymarken 4, 8210 Aarhus V.

REDAKTION

GRØNT redigeres af et udvalg under repræsentantskabet. Magasinet er uafhængigt af 3F og artikler i bladet er ikke nødvendigvis dækkende for repræsentantskabets holdninger.

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Thomas Møller, 3F Aarhus Rymarken
thomas.moller@3f.dk

REDAKTIONSUDVALG

Rita Olsen, 3F Aarhus Rymarken
Villiam Andersen, 3F Holstebro
Walter Markusen, 3F BJMF
Line Bjørndal, 3F Odense GOPS

INDLÆG OG ARTIKLER

Har du en god ide til en artikel eller en sag, du mener bladet skal omtale, så skriv til Camilla Schwalbe tlf.: 5376 1360, camilla@sivil.dk
Mathias Rolschau Rasmussen
tlf.: 2843 5856, mathias.rasmussen@3f.dk

OPLAG

GRØNT udsendes til 3F afdelinger med kollektivt abonnement, eksterne abonnenter, uddannelsesinstitutioner og brancheorganisationer indenfor den grønne branche.
Oplag 2. halvår 2017: 11.000 ex.
GRØNT har ca. 33.000 læsere

ANNONCESALG

Rosendahls Mediaservice
Jette Sterndorff-Jessen
Tlf. +45 76 10 11 47
jsj@rosendahls.dk
www.rosendahls-mediaservice.dk

FAGFORENINGER MED

KOLLEKTIVT ABONNEMENT

3F Bygge-, Jord og Miljøarbejdernes Fagforening København, 3F København, 3F Frederiksborg, 3F Nordøstsjælland, 3F Nordsjælland Syd, 3F Frederiksværk – Frederikssund, 3F Slagelse, 3F Storebælt, 3F Midt og Østsjælland, 3F Bornholm, 3F-Aalborg, 3F Midtjylland, 3F Bjerringbro & Omegn, 3F Randers, 3F Aarhus Rymarken, 3F Silkeborg, 3F Esbjerg, 3F Fredericia, 3F Als, 3F Skiveegnen, 3F Ringkøbing Skjern, 3F Holstebro, 3F Viborg.

FORSIDEFOTO

Forsidefoto: Mathias Rolschau Rasmussen

LAYOUT & TRYK

Rosendahls a/s · www.rosendahls.dk

DEADLINE NÆSTE UDGIVELSE

18. november 2019

Succes for de grønne erhvervsuddannelser

Eleverne får en god uddannelse. Eleverne udvikler deres faglighed, og deres nysgerrighed bliver pirret. De får en god oplevelse og lyst til at blive i faget efter endt uddannelse.

Det kommer ikke af sig selv. Erhvervsskolen er oppe på beatet og leverer den bedste undervisning. Arbejdsgiverne på praktikpladserne har det spændende arbejde og formidler nuancen i, hvordan arbejdet kan udføres fagligt korrekt. Det gør kollegaerne også. Kollegaerne tør udfordre eleven og sig selv i deres fag. Eleven går hver dag gå hjem fra arbejde med en god oplevelse af at have lært noget nyt. De dage hvor alting går skidt, så kommer eleven hjem med en ny vits og har alligevel haft en god dag. Det skal være lærerigt, udfordrende og sjovt at gå på arbejde som elev.

Forudsætningerne er der!

De Grønne EUD-uddannelser er typisk på 3,5 år. Det er varierende uddannelser, der veksler mellem skole og praktik. Arbejdstiden er 37 timer om ugen, og lønnen er, om ikke høj, så god for de fleste. Det er forudsætningen for det gode uddannelsesforløb.

Hvorfor lykkes det så ikke alligevel?

Men virkeligheden er ofte en anden: Uddannelsesaftalerne er alt for ofte kun korte delaftaler med skolepraktik, indtil man finder næste delaftale. Det giver usikkerhed for eleven: "Nu var jeg lige kommet i gang?" – "Hvor skal jeg nu arbejde?" – "Skal jeg også flytte fra mine venner for at gøre uddannelsen færdig?"

Det er nogle af grundene til, at det er lettere og mere forudsigeligt for de fleste unge at vælge gymnasieuddannelserne, hvor man kender de næste 3 år.

Giv de unge tryghed, lav gode uddannelsesplaner, gør det sjovt og lærerigt.

Erhvervsskoler, arbejdsgivere og kollegaer: Giv eleverne en god uddannelse. Så bliver de i faget, og der kommer flere elever.

THOMAS MØLLER
Redaktør

Giv de unge tryghed, lav gode uddannelsesplaner, gør det sjovt og lærerigt.

GRO I GRUS og GUS

I havnebyen Aarhus er der af samme årsag mange arealer ud til vandet. Hvad og hvordan kan man gøre i forhold til en grøn faglighed? Det havde JU og en gruppe elever sat sig for at undersøge.

■ **TEKST** MATHIAS ROLSCHAU RASMUSSEN · **FOTO** GERT MEDOM

Intensivt tværfagligt gruppearbejde ved havnen

Henover tre uger, tre dage om ugen her i efteråret havde elever på Grundforløb 1 på Jordbrugets UddannelsesCenter Århus arbejdet med udendørsarealerne ved Domen ved Pier 2, Aarhus Havn – Projektet havde de af selv samme årsag kaldt "GRO I GRUS OG GUS".

Kort om projektet:

Projektet var en del af deres undervisning, hvor det har været forfriskende at komme ud i nye og virkelighedsnære omgivelser. Læringen er tværfaglig, og der er elever fra både skov- og naturtekniker-, gartner- og anlægsgartner-uddannelserne. Eleverne har været opdelt i fire grupper, som hver har fået tildelt et areal, som de selv skulle udtænke en plan for. Efterfølgende skulle de realisere deres planer og arbejde med arealerne, hvor de blandt andet har lagt fliser, malet, renoveret træværk, lavet beplantning mv.

Magasinet GRØNT tog en snak med en af grundforløbseleverne, Mathias Kejser på 16 år.

Han fortæller, at projektet som udgangspunkt var med et budget på 0 kr. som et led af læringen med henblik på at tænke kreativt. Han fortæller, at han sammen med sin gruppe blandt andet gav sig i kast med en allerede eksisterende træterrasse:

"Det var rigtig sjovt og udfordrende at blive stillet denne opgave. Vi kom derud og var opdelt i de her grupper. Vores gruppe så hurtigt terrassen, som trængte til en kærlig hånd, hvorfor vi besluttede, at den skulle shines op. Vi malede de ca. 40 m² terrasse i en nøddefarve, fordi vi tog elementet og omgivelserne med i vores overvejelser. Derudover så lugede vi gevaldigt ud mellem brædderne og rundt om terrassen. Vi skiftede også de brædder, der trængte. Så besluttede vi os for at plante nogle planter og etablere nogle bede med elefantgræs så det fik samme udtryk som andre steder ved havnen. Derudover plantede vi en del persille, fordi persille gerne skulle klare sig godt i hav-

Det var virkelig fedt at få brugt teorien fra skolen i praksis.

Et af de ny etablerede bede.

nemiljøet – sammen med andre urter med samme forudsætninger. Det var virkelig fedt at få brugt teorien fra skolen i praksis.”

Hvordan får man flere unge mennesker til at vælge erhvervsuddannelser?

Når man nu var i snak med en ung og virksom mand som Mathias, var det oplagt at tage en snak om hans vej ind på JU, men også om, hvilke tanker og overvejelser, han gør sig i forhold til, hvordan man kan få flere unge mennesker til at vælge erhvervsuddannelserne til.

“For mit vedkommende var det en kombination af, at jeg altid har haft lyst til at uddanne mig indenfor et felt, hvor man arbejder udenfor, og hvor man bruger sin krop. Jeg er ikke skabt til et arbejde, der foregår foran en computer fra 8-16. Det tror jeg egentligt gør sig gældende for rigtig mange andre unge mennesker. Men det var først, da vi i folkeskolen fik besøg af forskellige virksomheder, der fortalte om deres brancher – og her var anlægsgartnerbranchen – det var der, at det gik op for mig, at jeg skulle vælge den grå anlægsgartneruddannelse på JU. Jeg fandt ud af, at det var vejen for mig. Her får jeg mulighed for at komme ud, få jord under neglene og se ting ske. Se en udvikling. Følge et projekt fra start til slut. Det kan jeg mærke, er det rigtige for mig.”

Har du hørt om eller oplevet “Skills”?

“Nej, jeg har ikke oplevet det, men jeg har hørt lidt om det. Og lige i forhold til mig og andre, der har eller kunne have en interesse for f.eks. anlægsgartnerfaget, der lyder det meget spændende og relevant i forhold til at trække flere unge ind på erhvervsuddannelserne. I det hele taget, så handler det om at komme ud på skolerne. Fortælle, hvad det er for uddannelser, man kan vælge, sætte tingene i perspektiv og åbne de unges øjne for, at der er masser af muligheder for at udleve forskellige drømme, når man vælger en erhvervsuddannelse.”

Magasinet GRØNT takker Mathias Kejser for hans tid og ønsker ham al tænkelig medvind på hans videre færd.

ZBC

Få din nyeste viden hos Jernbjerggaard, ZBC

Vi har en bred palet af kurser til dig, som arbejder faglært eller ufaglært, enten som Anlægsgartner, Landmand eller Struktør.

Hos os kan du også blive faglært Anlægsgartner via AMU-vejen, Ufaglært til Faglært.

Se mere her: jernbjerggaard.dk

Uddannelser til fremtiden.

ZBC
C.A. Olesensvej 2
4200 Slagelse
Tlf.: 5578 8888

Hasle Kirke er vild med vilje

■ TEKST MATHIAS ROLSCHAU RASMUSSEN · FOTO CAMILLA HOLGAARD OG HENNING LIGAARD

Henning Ligaard.

Hasle Kirke ønsker at være en grøn kirke, og et skridt på vejen er kirkens grønne områder.

Henning er ny – men rig på erfaring

Det er sidst i oktober, vejret er klassisk dansk efterår. Skyerne synes tættere på jorden end normalt, og kun meget lidt lys indikerer, at det er formiddag og ikke sen eftermiddag.

Vi går ind på Hasle Kirkes Kirkegård, her finder vi Henning Ligaard, der sammen med sin kollega Poul er i gang med at grandække gravstederne. Det er første gang, at Henning er med til at grandække her, eftersom han kun har været ansat på stedet siden april 2019. Henning og Poul var til grandækningskonkurrence d. 21. oktober ved Brabrand Kirke, og det

har været startskuddet for deres grandæknings sæson. De skal dække fire kirker og dermed ca. 1.200 gravsteder inden d. 1. december. Derfor var det meget glædeligt, at Henning havde lyst til at tage sig tid til at vise os rundt og fortælle om, hvad de gør her på stedet for at skabe en mere grøn kirke.

“Vild med vilje”

Selvom Henning er forholdsvist nyansat hos Hasle Kirke, så er han rig på erfaring. Han har været skovarbejder, var derefter underviser i 25 år på JU indenfor skov og natur og har megen erfaring indenfor botanik. Man mærker tydeligt, at man bliver vist rundt og får fortalt af en yderst kompetent og vidende mand.

Henning fortæller om det lille græsareal, der ligger ud til vejen – lige overfor Lidl, Fakta, andre butikker og en restaurant. De kalder græsarealet for “Engen”, hvilket dels er med et smil på læben grundet kirkens placering og de nævnte naboer, men også med stolthed i stemmen.

Stoltheden ligger i, at man dette forår og sommeren over er lykkedes med at skabe et grønt område lige ud til den befærdede vej, som er rig på mange forskellige planter, og dermed også på biodiversitet. Hasle Kirke har taget et aktivt valg og et ansvar i forhold til biodiversiteten:

“Det er vigtigt, at vi tænker biodiversitet ind på vores grønne områder for at sikre et miljø til bier og sommerfugle i byerne, og så gør det bestemt ikke noget, at det er en fryd for øjet at se på. Opgaven for os ligger i at formidle og oplyse om, hvorfor “Engen” er fyldt med valmuer, katost og 48 andre forskellige planter. At området er vildt med vilje og ikke bare noget, som vi har ladet stå til uden omtanke. Omtanke er faktisk et nøgleord her, for vi har

konkrete intentioner forbundet med det – nemlig biodiversitet og grønne fristeder midt i byen. Der er asfalt hele vejen rundt, men vi ligger jo som en oase midt inde i en asfalterken, så det gælder om at formidle omtanken videre,” fortæller Henning Ligaard.

Naturgudstjeneste

Et af initiativerne med henblik på formidling var, da de tidligere på året afholdt en naturgudstjeneste, hvor planterne havde fyldt meget i ordene, sådan at kirkegængere og andre interesserede kunne få et indblik i, hvad der rører sig og vokser på kirkens arealer – og ikke mindst: hvorfor.

Det mest miljøvenlige gartnerredskab

Henning tager os med hen til redskabsrummet. Vi har hørt et rygte om, at Henning er specialist med et meget særligt og historisk redskab. Et redskab, som han også har undervist i, hvordan man bruger og plejer i sin tid på JU – nemlig en le.

Henning viser os de forskellige klinger, som han kan sætte på leen alt efter, hvilket arbejde han skal i gang med, eller hvilke overvejelser han har gjort sig i forhold til de områder af kirken, som han skal i gang med.

“Hvis vi skal sikre biodiversiteten på området, så nytter det ikke noget, at vi kommer med store maskiner, der klipper alt meget langt ned og ikke mindst alt for sirligt. Det skaber ingen biodiversitet eller fristeder for de rigtige planter til at vokse og skabe nytte værdi. Så står vi tilbage uden en ærlig plante, som bierne kan tage noget nektar fra, og desuden har sommerfuglene også brug for noget næring. En ting er at have planter med nektar – en anden ting er også at lade dem visne og blive liggende noget tid, sådan at sommerfuglene kan lægge deres æg, og laver-

ne sidenhen kan komme ud af deres pupper. Vi skal formidle, at det har en hensigt. Det ser måske ikke altid så pænt ud med bunker eller visne planter rundt om, men det tjener et større formål.”

Alt dette fortæller Henning, imens han meget omhyggeligt og rytmisk sliber leen, førend vi bevæger os ud på den førromtalte ”eng”. På vejen ud kommer Henning med en lille opfordring på ny:

”Hold nu op med at bruge alle de buskryddere med snore – udstyr den hellere med en trekantsklinge – men med en skarp le kan man udføre meget fornuftigt og mere sirligt arbejde, selvom det er hårdt og måske tager lidt længere tid – omvendt så larmer leen ikke, og jeg vil kunne arbejde under diverse gudstjenester – det kan jeg ikke med maskiner af forskellige slags til det samme formål.”

Vi står nu på ”Engen”, og man fornemmer tydeligt, at der har været et rigt miljø tidligere på året.

”Græs har det med at møve sig ind her og i de små bede, så kan jeg bare gå en runde med leen, og så er det intet problem at komme til – også selvom græsset er kort, så kan leen sagtens tage det. Det handler om den rigtige teknik.”

Jeg får selv lov til at slå noget græs ned med den ny-slebne le, og Henning har ganske ret, når man først har fanget teknikken, så står man med et aldeles nyttigt redskab i hånden, hvor man kan komme

Det er vigtigt, at vi tænker biodiversitet ind på vores grønne områder for at sikre et miljø til bier og sommerfugle i byerne.

omkring de mange forskellige planter uden at beskadige dem, hvilket må siges at være yderst relevant i forhold til den grønne dagsorden hos Hasle Kirke.

Vi får fjernet græsset rundt om valmuer i en håndvending, og det samme gælder græsset rundt om en meget stor kærtidsel.

”Kærtidslen er noget af det smukkeste. Den bliver her til foråret formentlig halvanden meter høj og får nogle vanvittigt flotte lilla blomster. Den er lidt speciel i forhold til andre tidsler. Denne er knapt så aggressiv, men med tiden danner den en masse frø som flyver med vinden. Det er så vigtigt for os, at de frø ikke flyver op på gravstederne og sætter sig, for det er ikke helt meningen. Derfor klipper jeg nogle af blomsterhovederne af, så de ikke spreder sig u hensigtsmæssigt. En anden fordel ved at arbejde med le, er, at man har tid til at orientere sig i de områder, man arbejder i – er der planter, som ikke skal ryddes, men som gemmer sig i græsset, så har man tiden til at opdage dem og sørge for, at de står tilbage, efter man har været der. Og så kan det ikke nævnes nok gange, at leen er fuldstændig CO2 neutral,” fortæller Henning med et stort smil på læben

Det er vigtigt at udsulte jorden inde i byen

Henning fortæller, at en del af deres grønne indstilling hos Hasle Kirke er, at de er meget optaget af at udsulte jorden.

”Herovre har vi et lille stykke jord, som ikke er blevet slået endnu. Men det gør vi snart, og det afslåede græs skal køres væk,

så vi kan udsulte jorden. På den måde bliver den næringsfattig, og desto mere næringsfattig jorden er, desto flere planter vil der være. På det her lille sted, ville jeg kunne finde 50 planter, hvis det skulle være. Men hvis vi f.eks. var på Mols Bjerge kunne jeg finde 50 planter på et meget, meget, meget mindre areal, hvis det skulle være – fordi jorden er så næringsfattig.”

De har gang i rigtig mange spændende ting på det grønne område hos Hasle Kirke.

Henning fortalte undervejs også om formidlingen og etableringen af insekthoteller i forbindelse med naturgudstjenesten, som havde givet meget opmærksomhed blandt det yngre publikum.

Henning Ligaard sendte afslutningsvis en tak til kirkegårdsleder, Anton Dalgaard, fordi han har ladet Henning eksperimentere.

Vi vil fra Magasinet Grønts side besøge Hasle Kirke igen til foråret for ved selvsyn af se nogle af alle de mange planter og få nogle dybdegående snakke om ”Vild med vilje”-projektet, som mange af jeres læsere måske allerede kan nikke genkendende til og ikke mindst eksperimenterne.

Den udsendte igang med leen.

På besøg hos Økologihaven i Brændekilde, Rosborg Gartneri

Magasinet Grønt har besøgt Trine Larsen, der arbejder i Økologihaven på Fyn, til en snak om efteruddannelse og gartnerarbejdet i forbindelse med krydderurter.

■ TEKST OG FOTO MATHIAS ROLSCHAU RASMUSSEN

De danskproducerede krydderurters axis mundi

På Brændekildevej 43, 5250 Odense ligger storgartneriet Rosborg Bellinge. Her bliver jeg modtaget af Trine Larsen, der på 20. år arbejder i Økologihaven på stedet.

Én af årsagerne til, at jeg er taget på besøg på gartneriet, er, at jeg som så mange andre køber mine krydderurter i diverse supermarkeder: Hvilken persille skal jeg vælge? Men hvad der var nyt for mig, det er, at selvom mange af de muligheder jeg som forbruger kan vælge imellem, så er der en stor chance for, at krydderurterne – i dette tilfælde persillen – kommer det samme sted fra – nemlig Rosborg Gartneri og Økologihaven.

Trine er én af de mange medarbejdere, der dels har været på gartneriet i en lang årrække, men også én af de medarbejdere, der tilbage i 2013 tog imod tilbudet om at købe aktier i sin arbejdsplads (selskabet hedder Medarbejderselskabet Rosborg Bellinge ApS). Det er ikke noget, som Trine eller hendes andre kollegaer tænker over i dagligdagen;

“Det er os alle, der er med til at løfte det tunge læs og dermed til at skabe gode resultater”.

Trine er faglært gartner, men arbejder i dag primært med ledelse, hvor det i sidste ende er hendes ansvar, at de urter, der bliver pakket og sendt ud til kunderne, er i den rigtige kvalitet. Derudover fungerer

Det har været rigtig givtigt for mig at blive uddannelsesambassadør.

hun også som tillidsrepræsentant for sine kollegaer. Med andre ord, Trine kender sin arbejdsplads og sine kollegaer bedre end de fleste.

Grøn Uddannelsesambassadør

Trine Larsen har i forbindelse med arbejde og tillidshverv et fokus på efteruddannelse til sine kollegaer. Der sker mange ting på det store gartneri: Mere teknologi kommer til, og det stiller nye krav til medarbejderne i forhold til at lære at bruge de nye maskiner. Det er en stor produktion, og derfor er der også gode kollegaer, der ikke har et rødbedefarvet dansk pas – Derfor er der etableret et velfungerende samarbejde med LærDansk og med kompetencefonden, så nye kollegaer kan blive klædt på sprogligt. Undervisningen foregår ude på gartneriet, hvilket fungerer rigtig, rigtig godt fortæller Trine:

”Så er kollegaerne sammen om at modtage undervisningen. Det er i rammer, som er trygge for dem, og de slipper for at skulle køre helt ind til Odense for at modtage undervisningen i arbejdstiden. Ved at undervisningen foregår på gartneriet, synes alle at være glade”.

AMU-kurser har været ønsket og nødvendigt i forbindelse med truckkurser. Det samme med sprøjtekurser. Én kollega er lige blevet færdig med det sidste modul indenfor IT – og flere er også kommet på kurser henvendt til ordblinde for at give dem redskaber og støtte i det daglige.

”Det har været rigtig givtigt for mig at blive uddannelsesambassadør. Først og fremmest at have et overblik og et indblik i, hvilke uddannelsesmuligheder der er, og hvilke kunne være relevante for mine kollegaer. Dernæst giver det en skøn relation til mine kollegaer, når vi på den måde er i dialog om, bl.a. hvilke behov de har for efteruddannelse el.lign. Jeg har ikke oplevet endnu, at det ikke er blevet modtaget positivt, når jeg f.eks. har henvendt mig til en kollega og foreslået et kursus eller et uddannelsesforløb, som kunne gavne den enkelte”.

Selv mangler Trine faktisk kun at aflevere sin afgangsprøve på Erhvervsakademiet Lillebælt, så har hun gennem tilskud fra kompetencefonden taget en akademiuddannelse i ledelse.

Man kommer hinanden ved

Vi indleder vores samtale på et lille kontor, som Trine deler med nogle kollegaer. Kontoret er placeret lige ved indgangen til det væksthus, der lige nu rummer og plejer godt 200-300.000 potter med rosmarin, og som er kontorets udsigt. På det forholdsvis kompakte kontor foregår der store og omfattende ting. Det er herfra, Trine modtager ordrer og sætter færdigbehandlingen af disse i gang:

Hvad og hvor meget skal der pakkes? Hvilke poser skal de pakkes i? Er planterne i den ønskede kvalitet? – Alt sammen i en konsekvent løbende dialog og kontakt med de øvrige kollegaer.

Det er os alle, der er med til at løfte det tunge læs og dermed til at skabe gode resultater.

Ny hjemmeside til grøn kompetencefond

Medarbejdere på gartnerier og planteskoler, landbrug, skovbrug, maskinstationer og i agro-industrien kan få tilskud til efteruddannelse i AMU-systemet til kompetencevurdering, til læse- og regnekurser, ordblindeundervisning og meget andet. Uddannelsen foregår altid i arbejdstiden, og kollegaerne modtager normal løn fra virksomheden på op kr. 190 pr. time. Alle ansatte har ret til 2 ugers selvvalgt uddannelse om året, og der ydes støtte til både virksomhedspålagte og selvvalgte kurser. Det er også muligt at søge tilskud til efteruddannelser og kurser, der varer mere end 2 uger.

3F har sammen med arbejdsgiverforeningen GLS-A udviklet en hel ny hjemmeside, hvor man kan læse mere om kurserne samt finde relevante kurser. På hjemmesiden kan man også læse mere om den uddannelseskonsulent, som GLS-A og 3F har ansat i fællesskab.

<https://www.dengronnekonsulenttjeneste.dk/>

Tager man f.eks. koriander, så producerede vi for 10 år siden kun 3-4.000 potter, og nu er vi oppe på ca. 32.000 om ugen.

Økologihaven leverer bredt til detailhandel, Foodservicer – storkøkkener og Madkasser – nethandel

Det er også herfra, at hendes kollega Søren klimastyrer de mange forskellige kulturer, som gartneriet har etableret for at kunne producere så mange forskellige krydderurter, som de gør. Lige nu er de udfordret på plads både på kontoret og på gartneriet. Men med udsigt til en udvidelse af gartneriet til næste år, er der nu også mulighed for, at man i fremtiden kan sætte planter. Lige nu er Trine og Søren meget opmærksomme på planternes udvikling, da de står tæt, og der skal fra tid til anden reguleres i kulturer, for at planterne hver især skal gro ordentligt og opnå den ønskede kvalitet. Klimastyringen foregår primært digitalt, men kvalitetssikringen sker manuelt og med planterne i hånden.

Hvordan kvalitetssikrer man krydderurterne

Der er rigtig mange forskellige krydderurter på gartneriet. En ting er, at de ikke alle er samme tid om at blive færdige til pakning, men de kræver også forskellige kulturer – eller miljøer om man vil – for at

gro, og gro rigtigt, så man opnår den ønskede kvalitet.

Rosmarin – som er i det væksthuse, hvor kontoret også ligger – er f.eks. fem til seks uger om at blive klar til pakning, fra frøene er sået i potterne. Rosmarin er en af de krydderurter, som tager længere tid.

“Vi kvalitetssikrer på den måde, at vi holder øje med krydderurterne. Kan vi f.eks. se, at nogle er ved at blive gule i bladene, så går vi ind og undersøger, hvilke knapper vi kan skrue på for at ændre den udvikling. Hvis der ikke sker nogen bedring, og de bliver ved med at være gule eller dør ud, så skal jeg være opmærksom og melde tilbage til salgskontoret, at der vil komme en nedgang den uge i forhold til f.eks. rosmarin. Fordi vi er en servicevirksomhed, er det også vigtigt for os at kunne give kunderne den information, så der er forventningsafstemt.

Koriander og ærteskud er de hurtigste

Af alle krydderurter i det brede plante-sortiment med 48 varianter er koriander blandt de hurtigste om at gro færdige til pakning. Sælle 32 dage går der, fra frøene er blevet sået i potterne, til de er klar til

at blive pakket og sendt ud i butikkerne, og dermed er koriander en plante med kort kulturtid. Endnu hurtigere går det med ærteskud, der kun skal bruge 14 dage. Som en sidebemærkning kan det her nævnes, at sådan noget som hvedegræs kun skal bruge en uge.

Tidsangivelserne er afhængige af årstiden. På gartneriet anslår man, at planterne er en uge mindre om at blive færdige om sommeren på grund af solen.

Kunderne bestemmer, hvilke planter vi dyrker og hvor mange

Man skal være omstillingsparat på gartneriet og være klar til at følge efterspørgslen hos kunderne.

“Tager man f.eks. koriander, så producerede vi for 10 år siden kun 3-4.000 potter, og nu er vi oppe på ca. 32.000 om ugen”.

Ønsker du informationer om kurser for grønne uddannelsesambassadører kontakt:

Karin Olsen
uddannelseskonsulent
3F Den Grønne Gruppe
karin.olsen@3f.dk/ 889 21071

På vej ud til kunderne i detail.

Sådan kender og møder vi oftest krydderurterne fra økologihaven.

Turen rundt – kort fortalt

Vi bevæger os rundt på gartneriet. Noget af det første, Trine viser mig, er tavlen, hvor hun ajourfører i forhold til ordrer, så hendes kollegaer hele tiden kan se, hvad der skal pakkes og til hvilke kunder. Igen er vi tilbage til, at deres produkter kan indtage mange skikkelser – eller nok nærmere indpakninger – for en mynte er en mynte, og en rosmarin en rosmarin.

I "maskinrummet" møder vi Hans. Fordi gartneriet følger udviklingen, er der i de senere år kommet flere maskiner til, og derfor har man ansat Hans, som ikke har en gartnerbaggrund, men derimod en masse erfaring med maskiner. Og som Trine fortæller: "Så er vi i gang med at klæde ham på i forhold til det grønne – Han bliver lidt en selvlært gartner hen ad vejen, så han også kan være med til at kigge på planterne og deltage aktivt i kvalitetssikringen. Han har allerede lært, hvordan rødderne ser ud og ikke mindst, hvordan skal de se ud".

Der er altså mange alsidige kompetencer og arbejdsopgaver på gartneriet.

En af de maskiner, som er kommet til på gartneriet, er en, der kan klippe de planter, der skal sælges som afskårne. Det gør sig bl.a. gældende ved timian. Før i tiden stod man og klippede krydderurterne i hånden, men nu bliver den proces varetaget af maskiner, som Hans har et indgående kendskab til.

"Dog skal vi stadig bruge medarbejdere til at putte produktet ned i æskerne," tilføjer Trine.

Planterne kræver specielle forhold, men potterne og jorden er den samme

Når vi nu er i maskinrummet, så viser Trine mig maskinen, som sørger for at putte jord og hønsemøg i potterne. Den er godt et år gammel og gør arbejdsgangen meget mere effektiv. Fra den tomme potte, hen til stationen med jord, videre til stationen med hønsemøg og til sidst

▲ Potterne vandes og er klar til brug.

◀ Afskåret timian der pakkes.

vandingsstationen før der på forholdsvis kort tid er rigtig mange potter, som er klar til at blive tilsået.

I løbet af mit besøg og på turen rundt sammen med Trine får jeg et indblik i en meget dynamisk hverdag, hvor folk arbejder godt sammen.

Der er en god stemning, og man får et klart indtryk af, at her på gartneriet, løfter man i flok. Uanset om det er i det daglige arbejde eller i forhold til efteruddannelse med henblik på at udvikle både planter og hinanden.

Trine gav mig et meget udførligt indblik i arbejdslivet i Økologihaven og Rosborg Gartneri. Det er en stor arbejdsplads, og derfor er der en masse spændende at berette om derfra, men ikke alt er der plads til i dette nummer af GRØNT.

GRØNNE KARRIEREVEJE

skal sikre fremtidens arbejdskraft

Der er gang i hjulene i Danmark. Og den grønne branche er ingen undtagelsen. Branchen vækster, og det kalder på flere unge, faglige kræfter med grønne hænder.

■ **TEKST** CAMILLA SCHWALBE
FOTO DET GRØNNE PARTNERSKAB

En udfordring, som Det Grønne Partnerskab har taget op. Det Grønne Partnerskab er et landsdækkende samarbejde inden for den grønne branche. Partnerskabet har fået en bevilling på 7.3 millioner kroner fra Den Europæiske Socialfond og Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse til projekt *Grønne Karriereveje*.

Et ambitiøst projekt, der arbejder målrettet på at rekruttere flere elever til de grønne erhvervsuddannelser i hele landet. Målgruppen er elever fra folkeskoler, efterskoler, FGU-skoler (forberedende grunduddannelse) og gymnasier, som enten snart skal vælge uddannelsesretning eller ønsker at skifte fra deres nuværende ungdomsuddannelse.

Bygge bro mellem de unge og uddannelserne

Det Grønne Partnerskab beskriver selv projektets indhold således: "Brobygningsforløb, som udføres i landets fem regioner i 2020-2021, er et af projektets hovedaktiviteter. Helt konkret udarbejdes disse brobygningsforløb i tæt samarbejde mellem virksomheder, målgruppens lærere og erhvervsskoler. Brobygningsforløbene er bygget op om, at eleverne skal have fingrene i mulden gennem etablering af fx et mindre, grønt anlæg på deres skole. Herigennem vil deres opgaver belyse ar-

bejdet som bl.a. anlægsgartner, landskabsarkitekt, have- og parkingeniør og greenkeeper.

Et brobygningsforløb på en skole strækker sig over 1-2 måneder, hvor eleverne arbejder aktivt med anlægget. Forløbene er sammensat af forskellige elementer, der tilsammen synliggør den grønne karrierevej. Her vil derfor også blive inddraget matematik, dansk og andre skolefag i praksis. Brobygningsforløbene understøttes af en digital platform med et interaktivt karrieretræ, der viser branchens mange muligheder".

Søren Himmelstrup, Sandmoseskolen, AMU Nordjylland, der er projektansvarlig for Grønne Karriereveje i Jylland og på Fyn siger om initiativet:

"Sammen er vi stærke. I Det Grønne Partnerskab, som skabte projektet, har vi ud-

"Her ses anlægsgartnerelver fra Sandmoseskolen, AMU Nordjylland. Skolen er projektansvarlig for Grønne Karriereveje i Jylland og på Fyn."

tænkt ideen om brobygningsforløb med udgangspunkt i et samarbejde mellem erhvervsskolerne, arbejdsgiverne, brancheforeninger og de videregående grønne uddannelser. Det viser, hvor vigtigt det er at sætte folk sammen og udvikle i fællesskab. Så kommer der mange spændende ideer på bordet, som kan bearbejdes og videreudvikles."

Projektet, som altså giver de unge en praktisk og hverdagsnær introduktion til de fag, skal altså gerne munde ud i en dybere interesse, som skal være med til at øge uddannelsesoptaget på uddannelserne. Og Søren Himmelstrup er ikke i tvivl om,

Sammen er vi stærke. I Det Grønne Partnerskab, som skabte projektet, har vi udtænkt ideen om brobygningsforløb med udgangspunkt i et samarbejde mellem erhvervsskolerne, arbejdsgiverne, brancheforeninger og de videregående grønne uddannelser.

at denne løftestang kommer til at virke: "Vores arbejde vil gøre en forskel i forhold til karrierelæring. Brobygningsforløbene opbygges om en praksisnær oplevelse, som giver eleverne faglige, almene og personlige kompetencer med i rygsækken, når de overvejer karriereveje." Tilsvarende fremhæver Søren Himmelstrup også, at han spår, at det vil have en positiv indvirkning på grundskolen, hvor eleverne i første omgang skal træffe deres uddannelsesvalg: "Jeg er overbevist om, at vi om to år ved projektets afslutning har fået udviklet nye metoder. Disse vil inspirere skolerne til nye måder at lave spændende brobygningsforløb, som klæder folkeskolelærere og deres elever på til at hjælpe hinanden med at træffe de rigtige karrierevalg ud fra praksisnære kompetencer."

Derudover kommer projektet til at have en række særlige ungeambassadører, som skal give eleverne indblik i den grønne branches arbejde og uddannelser. Ungeambassadørerne skal samtidig også give

de uddannelsesparate unge mulighed for at tale med andre unge, der har valgt en grøn karrierevej. Ungeambassadørerne er derfor også med til at vise den mangfoldighed, der er i branchen og bryde med stereotype forestillinger om, hvem der tager hvilke uddannelser. Det er meningen, at projektet på den måde samler viden, erfaring og råd op, som til sidst ifølge Det Grønne Partnerskab munder ud i en "drejebog for fremtidens brobygningsforløb med projektets succes historier, gode råd og erfaringer, ideer og inspiration til andre erhvervsskoler, som ønsker at forsøge et lignende rekrutteringsprojekt". Projektet "Grønne Karriereveje" er altså et konkret projekt med konkrete mål, men projektet taler sig også ind i en bredere og større samfundsdagsorden: "Nu bygger vi kraftvarmeværker og store bakkere, hvor man kan stå på ski og se København fra toppen. Vi bygger tårne så høje, at man kan kigge henover træerne og opleve det meste af Sjælland. Vi flytter fyrtårne, så de ikke forsvinder i bølgerne i Nordjylland, og vi bygger grønne byrum

Partnerskabet består af beslutningstagere i den grønne branche:

- Anlægsgartner-virksomheder
- Landskabsarkitekt-virksomheder
- Rådgivende ingeniørvirksomheder
- Uddannelses- og vidensinstitutioner
- Interesseorganisationer
- Leverandører og producenter

på byens tage som et alternativ til livet mellem husene. Med en grøn erhvervsuddannelse i rygsækken kan man videreud-danne sig til man når ph.d.-niveau. Med klimaforandringerne følger problematik-ker. Vores arbejde i den grønne branche spejler sig i FN's 17 Verdensmål, der frem mod 2030 sætter kursen mod en bæredygtig udvikling af vores samfund heriblandt naturen i byerne".

Netop denne bredde i branchen og de mange karrieremuligheder skal belyses gennem Det Grønne Partnerskabs arbejde.

Om Det Grønne Partnerskab

Det Grønne Partnerskab blev etableret på et stormøde i februar 2019. For første gang er hele den grønne branche og samtlige grønne uddannelser samlet i et partnerskab med en fælles målsætning: Indsatsen for rekruttering til og markedsføring af den grønne branche skal styrkes.

STATEN

Julekonference for statsansatte skovarbejdere, skov- og naturteknikere m.fl.

Den 9. og 10. december 2019 på Langsøhus, Silkeborg

Nu er det atter tid til at tilmelde sig julekonferencen for statsansatte skovarbejdere, skov- og naturteknikere m.fl.:

Mandag, den 9. december 2019, kl. 12.00 til tirsdag, den 10. december 2019, kl. 12.00

Langsøhus
Vestre Ringvej
8600 Silkeborg

FIU nr. 2030-19-00-22

Emner for konferencen vil, blandt andet, være:

- Oplæg v/ direktør Peter Ilsøe, Naturstyrelsen
- Oplæg ved andre politikere
- Flere andre interessante emner

Det endelige program kan ses på hjemmesiden <http://www.3fklub.dk/statsskoven> først i november. Har du holdninger og meninger så kom og giv dit besyv med og tag gerne din kollega med.

Tilmelding kan kun ske gennem den lokale 3F afdeling til: FIU nr. 2030-19-00-22, og som sædvanlig betaler vi efter gældende regler.

EFTERUDDANNELSE ANLÆGSGARTNER OG GREENKEEPER

Tag på kursus i arbejdstiden med fuld løn!

2019

VIL DU
PÅ KURSUS?

Anlægsgartner kompetencefonden giver dig mulighed for at komme på dét kursus, du brænder for, i arbejdstiden – og med fuld løn.

DANMARKS STÆRKESTE
FAGFORENING

VIDEN DER VOKSER

DYRK DIG SELV I ARBEJDESTIDEN,
OG TAG PÅ KURSUS MED LØN

MED JORDBRUGETS
KOMPETENCEFOND
SÅR DU FRØ TIL
FREMTIDEN

Få støtte til efteruddannelse på overenskomstdækkede virksomheder inden for gartneri, land- og skovbrug, maskinstationer og agroindustri. Læs mere på www.gls-a.dk

Gartneri-, Land-
og Skovbrugets
Arbejdsgivere

Få hjælp til kompetenceudvikling hos vores fælles uddannelseskonsulent Lotte Julin Bock på 8740 3412.

Sidste nyt fra Mejeriprojektet

■ TEKST MATHIAS ROLSCHAU RASMUSSEN · FOTO JAN GRIMSTRUP OG CLAUS VESTERGAARD MADSEN · KILDE FAGBLADET

De to mejerikonsulenter Claus og Jan kommer her med en opdatering på deres projekt.

Siden sidst

Det er ved at være et par numre siden, at Magasinet GRØNT senest havde en opdatering fra de to mejerikonsulenter, Jan Grimstrup og Claus Vestergaard Madsen. I denne artikel kommer de to konsulenter med en opfølgning på siden sidst.

3F Kongressen

”Vi var med på 3F kongres for første gang, hvor vi om mandagen fik mulighed for at præsentere vores mejeriprojekt. Vi ankom i vores genkendelige biler, som vi parkerede lige ude foran hovedindgangen. Her holdt de hele dagen og var med til at skabe opmærksomhed på os og vores projekt. Vi bemandede på dagen Den Grønne Gruppens stand i kælderen, hvilket var en positiv oplevelse, da vi oplevede en meget stor opmærksomhed. Det var også her, at vi havde vores præsentation med, og det blev til rigtig mange gode dialoger, og vi fik mange gode perspektiver med derfra.”

Faglig klub

D. 8. oktober 2019 bragte Fagbladet en artikel om, hvordan det var lykkedes 3F og fødevarerforbundet NNF at indgå et forlig med to jyske mejerier, så en række Arlamedarbejdere fik efterbetalt manglende løn, efter der desværre havde været et brud på overenskomsten.

Dengang udtalte en tilfreds forhandlingssekretær i Den Grønne Gruppe i 3F, Peter Møller Sjøgren:

”Det er positivt, at ledelsen på de to mejerier har erkendt deres fejl og efterfølgende rettet op på dem. Ledelsen på mejerierne skal have ros for at gå konstruktivt ind i sagerne og få dem løst.”

Hos det ene mejeri, Gjesing Mejeri, oplyste mejerichef Bent I. Hansen dengang, at der havde været en fejl i Arlas system gennem adskillige år, og det på ingen måde havde været med vilje:

”Det er vigtigt, at medarbejderne får det i løn, de skal have. Der blev opdaget en fejl, og den har vi rettet sidenhen. Det er heldigvis ikke noget, der er gjort med vilje. Selvfølgelig betaler vi det, vi skylder folk,” sagde han dengang. Gjesing mejeri er hjemhørende under 3F Søhøjlandet og NNF i Østjylland.

Forløbet medførte, at medarbejderne på Gjesing Mejeri ville gå i gang med at danne en faglig klub, og det er netop det, som Jan Grimstrup, mejerikonsulent, har været med til.

”Søndag d. 13. oktober lykkedes det at starte en fælles faglig klub på Gjesing Mejeri sammen med NNF som en direkte konsekvens af de faglige sager, der havde været på mejeriet forinden. Jeg er sikre på, at denne faglige oprustning vil sikre mejeriets ansatte en faglig styrke langt ind i fremtiden – til gavn for både arbejdsgiver og medarbejderne på mejeriet. Jeg håber meget på, at vi i forlængelse af denne succes kan starte flere faglige mejeriklubber i vores projekt. Jeg fornemmer klart, at her kan vi være med til at gøre en forskel for vores medlemmer,” siger Jan.

På billedet ses 3F-tillidsrepræsentant Peter Severin Zastrow, nyvalgt kasserer, og NNF-tillidsrepræsentant Bente Stobberup, nyvalgt formand for klubben.

Claus tilføjer afslutningsvist:

”Blandt andre succeshistorier er det værd at nævne, at man i sommer fik valgt ny tillidsrepræsentant hos Kørselscenter Syd ved Taulov Mejeri. Det er første gang nogensinde, at det er en 3F'er, der bestrider tillidshvervet for tankvognschaufførerne hos Taulov Mejeri. Det kom i stand, da Kent J. Hansen blev valgt blandt medlemmerne fra begge overenskomstbærende forbund 3F og NNF. Igen har det været glædeligt at se et positivt og konstruktivt samarbejde med NNF, som skaber gode resultater.

Igen har det været glædeligt at se et positivt og konstruktivt samarbejde med NNF, som skaber gode resultater.

LØNDUMPING – nej tak!

I den senere tid har man i avisen Økologisk Landbrug kunnet læse om landbrugets brug af frivillig arbejdskraft fra en organisation kaldet WWOOF (Worldwide Opportunities on Organic Farms).

Kristoffer Lindholt
Bestyrelsesmedlem og Brancheformand
for Den grønne Gruppe i 3F Slagelse.

Og hvad er så en wwoof'er? Det er lige som en au pair bare med den forskel, at en wwoof'er ikke får nogen løn for deres arbejde! – Op til 6 timer om dagen, alle ugens dage.

De får udelukkende en seng at sove i og 3 måltider om dagen.

Det forekommer mig, at det er på tide, at landbruget bliver "voksant" og forstås, at et erhverv ikke anstændigvis kan drives med gratis/underbetalt arbejdskraft. Forestil dig, hvis industrien gjorde det samme! Eller Femern Sundforbindelsen! Der ville lyde et ramaskrig.

Der findes mennesker, der er uddannede inden for landbruget uden at have råd til at købe en gård – og som

hellere end gerne vil arbejde indenfor deres fag, men som hele tiden får at vide, at "man" ikke har råd til uddannet dansk arbejdskraft. Det er efter min mening ikke samfundsmæssigt i orden – og jeg anser ikke danske landmænd for at være så naive, at de ikke forstår, at det arbejde en wwoof'er udfører, går fra mennesker, der kunne/ skulle have levet af det.

Men, men, men, det er ikke kun nok, at vi svinger pisker over landbruget. Vi forbrugere og industrien har også en del af ansvaret. Vi/de er også med til at presse priserne ned på vores fødevarer, så det er her kædeansvaret også skal bruges, så vores supermarkeder køber produkter af producenter, der betaler en OK løn.

Lønsomhed er en svær størrelse. Er det ikke på tide, at vi – 3F – giver den en over nakken og tager fat og påvirker det danske landbrug og får løst de lønmæssige problemer, der er, for pt er der ikke andre til at gøre det.

I den nærmeste fremtid skal der laves en særlig indsats over for rumænske (med-)arbejdere. Et rigtig godt initiativ. Men hvorfor kun kradse i overfladen? Det er ikke kun rumænske arbejdere, der kan blive udnyttet. Det er også andre østeuropæiske og danske arbejdere og elever, der bliver snydt. Så lav en indsats, der batter.

AKTIVITETSKALENDER / Den Grønne Gruppe 2018-19

Navn	Dato	Sted	Tilmelding Skal ske gennem den lokale 3F afdeling
Grunduddannelse Modul 1	25.-29. november 2019	Langsøhus, Silkeborg	FIU: 1156-19-00-01
Julekonference for statsansatte skovarbejdere, skov- og naturteknikere m.fl.	09.-10. december 2019	Langsøhus, Silkeborg	FIU: 2030-19-00-22
Branchemøde for tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter inden for anlægsgartnerbranchen, golfbaner og indendørsbeplantning, under Danske Anlægsgartnere	09. januar 2020 kl. 10.00 til 15.00	3F Odense Gops, Skibhusvej 52B, 2., 5100 Odense C	FIU: 1999-20-01-06
Grunduddannelse Modul 2	11.-17. januar 2020	Langsøhus, Silkeborg	FIU: 1256-20-00-01
Branchekursus for tillidsvalgte hos OKNygaard	27.-28. januar 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-08
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive anlægsgartnere	09.-11. marts 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-01
Akkordtidskurant Anlægsgartnerier – for tillidsvalgte og fagligt aktive	11.-13. marts 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-02
Den Grønne Landsbrancheklub årsmøde	27.-29. april 2020	Langsøhus (FG)	FIU: 2034-20-00-03
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive mejeriarbejdere og chauffører	05.-06. maj 2020	Laugesens Have (PMS)	FIU: 2034-20-00-04
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive gartnere under BL	15.-16. juni 2020	Smålandshavet (FG)	FIU: 2034-20-00-05
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive på gartnerier og planteskoler	24.-25. september 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-07
OK kursus for tillidsvalgte og fagligt aktive – HedeDanmark	01.-02. oktober 2020	Rørvig Centret (FG)	FIU: 2034-20-00-06

Husk at sende emner til aktivitetsskalendarer til redaktion@dengronneportal.dk